

Každý den zázrak

Na jaře 1947 dosáhl Hrabal Kristových let. Už více než deset roků píše básně – jen pár měsíců předtím se rozhodl nenastoupit do zaměstnání, které by mělo aspoň nějakou styčnou vzdělanost, které absolvoval, a umožnilo by mu v budoucnu „pohodlný život v dostatku“. Namísto toho se stal pojišťovacím agentem a obchodním cestujícím – a to byl teprve začátek jeho bezpočetných „zaměstnání“. Jeho představitost, jež do té doby čerpala inspiraci především z intenzivní četby básnických a filozofických děl, díky tomu získává novou živnou půdu – rozmanité zážitky, setkání a zkušenosti.

Hrabal se rozhodl, že zbytek svého života zasvětil literatuře – a chce to oznámit světu. V roce 1947 doručil do nymburské tiskárny Hrádek strojopis básnické sbírky *Ztracená ulička*. Knížka má vyjít nákladem autora.

Tyto básně, povětšinou vzniklé v rozmezí let 1945 a 1947, podrobil básník Kamil Bednář, jehož Hrabal s Maryskem navštívili v Praze, zdrcující kritice – prohlásil o nich, že jde o „opožděný měkký surrealismus“. Přesto si zaslouží jistou pozornost jakožto reprezentativní soubor autorových raných básnických pokusů.

Tvoří spojitý, s rozmyslem komponovaný celek, jež je lyrickým rozloučením s jeho mládím, prvními láskami a Nymburkem, jež Hrabal krátce nato opustil nadobro.

Je to také předzvěst jeho rozloučení s poezií. Hrabal se čím dál odvažněji pouští do prozaických pokusů. V letech 1945–1946 vzniká povídka *Sliční střelci*. Její hlavní postava Jan Hvězdář, který trpí chorobnou nesmělostí a sklony k melancholii, obdivuje malíře Fricka, jenž se nerozpakuje veřejně dávat najevo své pohrdání maloměšťáckými konvencemi. „Ale Fricku, vždyť i já se chci zbavit sebe,“ říká. Fricek mu dává následující radu: „Život a umění je skutečnost, ne snění, ne chodit po ulici jako slepec, ale s otevřenýma očima, pitomče!“

Povídku uzavírá scéna, během níž malířův otec a nevidomý strýc umírají. Fricek se po této tragédii vzdává své rebelské pózy, uvědomuje si, že hrál falešnou roli a že „Jan je zachráněn za cenu jeho ztráty, že Frickův celý svět, který se právě zhroutil, byl přijat plně Janem Hvězdářem“.

V této povídce se poprvé dostává ke slovu to, co se později začne označovat jako „hrabalovská ironie“ – autentická rodinná tragédie obnažuje prázdnotu Frickových řečí a způsobuje, že se vrací nohama zpět na zem; strojené dialogy dvou postav, odtržené od života, autor staví do protikladu k autentickým (někde zaslechnutým?) rozhovorům obyčejných lidí. Oba hrdiny – melancholického Jana Hvězdáře i bohémsky domýšlivého malíře Fricka – navíc můžeme chápat jako autorova alter ega, v povídce popsaný příběh vzájemné výměny rolí se totiž v podstatě může jevit jako záznam zápasu, jež Hrabal v letech 1945–1946 sváděl se sebou samotným. Toto fiktivní líčení o autorovi sděluje víc než nejedna z jeho „autobiografických“ próz.